

Sygn. akt *XI Ka 757/19*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 września 2019 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie XI Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący sędzia Dorota Dobrzańska (spr.)

Sędziowie Magdalena Kurczewska - Śmiech

Elżbieta Wierzchowska

Protokolant Aleksandra Małecka

przy udziale Prokuratora Anny Siwiec

po rozpoznaniu dnia 3 września 2019 roku

sprawy A. F. s. M. i B. zd. M., ur. (...) w L.

oskarżonego z art. 286 § 1 kk i inn.

na skutek apelacji wniesionych przez oskarżyciela publicznego, oskarżonego i obrońcę

od wyroku Sądu Rejonowego Lublin - Zachód w Lublinie

z dnia 9 kwietnia 2019 roku sygn. akt. IX K 543/18

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. w ramach czynu przypisanego uznaje A. F. za winnego również tego, że doprowadził bank (...) SA w W. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w kwocie 17.450,98 zł po uprzednim wprowadzeniu w błąd pracownika uprawnionego przez w/w Bank do zawarcia umowy kredytu odnośnie swojego zatrudnienia i zarobków w firmie (...), (...)-(...) S. (...) i czyn kwalifikuje z art. 286 § 1 kk w zb. z art. 297 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 64 § 1 kk,

2. za podstawę wymiaru kary przyjmuje art. 286§1 kk w zw. z art. 11§3 kk,

II. w pozostałej części wyrok utrzymuje w mocy,

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz r.pr. E. L. 516, 60 (pięćset szesnaście 60/100) zł za obronę z urzędu wykonaną w postępowaniu odwoławczym,

IV. zwalnia oskarżonego od kosztów sądowych postępowania odwoławczego, wydatkami obciąża Skarb Państwa.

Elżbieta Wierzchowska Dorota Dobrzańska Magdalena Kurczewska – Śmiech

XI Ka 757/19

UZASADNIENIE

A. F. został oskarżony o to, że w dniu 26 maja 2015 roku w L. albo w P., woj. (...), w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz uzyskania kredytu gotówkowego, doprowadził bank (...) SA w W. do niekorzystnego rozporządzenia

mieniem w postaci pieniędzy w kwocie 17.450,98 złotych w ten sposób, że przedłożył podrobione zaświadczenie o zatrudnieniu i zarobkach w firmie(...), (...)-(...) S. (...) które to zaświadczenie miało istotne znaczenie dla uzyskania kredytu, a następnie zawarł umowę kredytu gotówkowego nr (...) w kwocie 17.450,98 zł, wprowadzając w ten sposób w błąd uprawnionego przez bank do zawarcia umowy kredytu pracownika odnośnie swojego zatrudnienia i zarobków oraz zamiaru spłaty zaciągniętego kredytu, przy czym zarzucanego mu czynu dopuścił się po upływie 1 roku, 6 miesięcy i 16 dni od odbycia na mocy wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 12 października 2010 roku, sygn. akt IV K 172/10, w całości kary 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczonej za umyślne przestępstwa podobne w związku ze skazaniem za czyn z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 279 § 1 kk w zb. z art. 288 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, wyrokiem Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 21 listopada 2000 roku, sygn. IX K 1190/00, na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, za czyn z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 279 § 1 kk w zw. z art. 12 kk, wyrokiem Sadu Rejonowego w Lublinie z dnia 28 czerwca 2001 roku, sygn. akt IX K 1408/00, na karę roku pozbawienia wolności, za czyn z art. 310 § 2 kk w zb. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk, wyrokiem Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 12 września 2002 roku, sygn. akt IV K 1618/01, na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, za czyn z art. 297 § 1 kk w zb. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, wyrokiem Sadu Rejonowego w Lublinie z dnia 1 sierpnia 2002 roku, sygn. akt III K 1482/01, na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności i za czyn z art. 310 § 1 kk w zb. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk, wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 10 września 2002 roku, sygn. akt IV K 236/01, na karę 5 lat pozbawienia wolności, **tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 kk w zb. z art. 297 § 1 kk w zb. z art. 270 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 64 § 1 kk.**

Wyrokiem z dnia 9 kwietnia 2019 roku wydanym w sprawie IX K 543/18 Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie

I. Oskarżonego **A. F.** uznał za winnego tego, że w dniu 26 maja 2015 roku w L., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz uzyskania kredytu gotówkowego w kwocie 17450,98 złotych, przedłożył pośrednikowi finansowemu (...) SA z siedzibą w W. podrobione zaświadczenie o swoim zatrudnieniu i zarobkach w firmie (...), (...)-(...) S. (...), dotyczące okoliczności o istotnym znaczeniu dla uzyskania wymienionego wsparcia finansowego, przy czym zarzucanego mu czynu dopuścił się po upływie 1 roku, 6 miesięcy i 16 dni od odbycia na mocy wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 12 października 2010 roku, sygn. akt IV K 172/10, w całości kary 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczonej w związku ze skazaniem za umyślne przestępstwo podobne z art. 297 § 1 kk w zb. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, to jest dokonania czynu wyczerpującego dyspozycję art. 297 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk i za ten czyn, na podstawie art. 297 § 1 kk wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności;

II. na podstawie art. 46 § 1 kk zobowiązał oskarżonego A. F. do zapłaty na rzecz (...)SA z siedzibą w W. kwoty 14598,18 złotych tytułem naprawienia szkody;

III. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Rady Prawnego E. L. 954,48 zł z tytułu nieopłaconej obrony udzielonej oskarżonemu z urzędu w postępowaniu sądowym;

IV. zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych, z których wydatkami obciąża Skarb Państwa.

Apelacje od powyższego wyroku złożyli: prokurator, obrońca oskarżonego oraz oskarżony.

Prokurator zarzucił obrazę przepisu prawa materialnego, tj. art. 286 § 1 k.k. poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na wadliwym przyjęciu, że istniejący w dacie zawarcia umowy kredytowej, stanowiącej przedmiot oszustwa po stronie sprawcy - zamiar jej wykonania - dekompletuje znamiona w/w występku w sytuacji, gdy dla wypełnienia znamienia „doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem” wystarczającym jest ustalenie, iż skutek zawarcia umowy, po uprzednim wprowadzeniu pokrzywdzonego przez sprawcę w błąd co do faktu posiadania określonych przymiotów warunkujących jej zawarcie, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, obiektywnie doszło do pogorszenia sytuacji majątkowej pokrzywdzonego, niezależnie od powstania szkody w mieniu pokrzywdzonego oraz zamiaru jej spowodowania po stronie sprawcy, które to nieprawidłowe wnioskowanie w konsekwencji doprowadziło do niezasadnego pominięcia w opisie oraz kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu znamion występku z art. 286 § 1 k.k.

Podnosząc powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uzupełnienie opisu oraz kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu A. F. o okoliczności stanowiące znamiona występku z art. 286 § 1 k.k., tj. doprowadzenie pokrzywdzonego do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 17.450,98 złotych oraz wprowadzenie pokrzywdzonego w błąd co do faktu zatrudnienia oraz zarobków w firmie (...), (...)-(...) S. (...).

Obrońca oskarżonego zarzucił obrazę przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 297 § 1 kk w zw. z art. 1 § 1 k.k. poprzez zastosowanie tego artykułu do stanu faktycznego, polegającego na wykorzystaniu przez oskarżonego pochodzącego od pracodawcy zaświadczenia o zatrudnieniu i wysokości dochodów, pomimo tego, że tak ustalony stan faktyczny nie zawiera znamion czynu zabronionego opisanego w tym artykule, ani w żadnym innym przepisie Kodeksu Karnego.

Podnosząc powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia przypisanego mu czynu.

Oskarżony zarzucił naruszenie art. 297 § 1 k.k. poprzez uznanie go za winnego popełnienia czynu spenalizowanego we wskazanym przepisie i skazanie go w konsekwencji na karę pozbawienia wolności z uwagi na posłużenie się przez niego podrobionym dokumentem przy złożeniu wniosku kredytowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacje oskarżonego oraz jego obrońcy nie zasługiwały na uwzględnienie, zaś na skutek apelacji prokuratora zaskarżony wyrok został zmieniony kierunkiem postulowanym w jego apelacji.

Mając na uwadze fakt, iż oskarżony nie złożył wniosku o uzasadnienie, Sąd odwoławczy na podstawie art. 457 § 1 kpk i art. 457 § 2 kpk ograniczył uzasadnienie swojego orzeczenia do ustosunkowania się do zarzutów sformułowanych w apelacji obrońcy oskarżonego oraz w zakresie w jaki zaskarżony wyrok został zmieniony.

Odnosząc się do apelacji prokuratora należy stwierdzić, że Sąd pierwszej instancji dopuścił się obrazy prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 286 § 1 kk uznając, iż zamiar wykonania przez oskarżonego zawartej umowy kredytowej dekompletuje znamiona wskazanego przestępstwa. Sąd Rejonowy na zaistnienie przestępstwa oszustwa patrzy wyłącznie przez pryzmat powstania szkody w mieniu. Tymczasem nie jest to warunek niezbędny dla realizacji znamion tego czynu. Poglądy wyrażane w szeregu orzeczeń Sądu Najwyższego czy sądów apelacyjnych słusznie podkreślają, iż niekorzystne rozporządzenie mieniem jest pojęciem szerszym niż szkoda czy strata.

Ustawowe znamię "niekorzystnego rozporządzenia mieniem" zostaje spełnione wówczas, gdy sprawca działając w sposób opisany w art. 286 § 1 k.k. doprowadza inną osobę do takiego rozporządzenia mieniem, które jest niekorzystne z punktu widzenia jej interesów (zob. wyrok SN z 30 sierpnia 2000 r., V KKN 267/00, OSP 2001, z. 3, poz. 51; wyrok SN z 21 sierpnia 2002 r., III KK 230/02, Prok. i Pr. 2003, Nr 3, poz. 12). Niekorzystne rozporządzenie mieniem może także sprowadzać się do sytuacji, w której interesy majątkowe pokrzywdzonego ulegają pogorszeniu, mimo iż nie doszło do powstania po stronie rozporządzającego lub osoby, w imieniu której rozporządzenie nastąpiło, szkody majątkowej. Nie oznacza bowiem ani konieczności wyrządzenia rzeczywistej szkody, ani też jej niepowetowalności. Niekorzystne rozporządzenie mieniem to pojęcie szersze od terminów "szkoda" i "strata" (zob. wyrok SA w Łodzi z 29 stycznia 2001 r., II AKa 74/01, Prok. i Pr. 2002, Nr 10, poz. 16). Zatem powstanie szkody w mieniu nie jest warunkiem koniecznym uznania rozporządzenia mieniem za niekorzystne (zob. postanowienie SN z 27 czerwca 2001 r., V KKN 96/99, LEX nr 51672).

W przypadku umów kredytowych niekorzystność rozporządzenia mieniem przez bank może wyrażać się udzieleniem kredytu obarczonego wyższym stopniem ryzyka czy bez odpowiedniego zabezpieczenia, pogorszeniu szans na odzyskanie należności.

Oczywistym jest, że aby uzyskać założoną przez siebie wysokość świadczenia pieniężnego oskarżony sfałszował dokumentację dającą nieprawdziwy obraz zdolności kredytowej wnioskodawcy, która stanowiła podstawę oceny

przyznania kredytu przez pracowników banku. Niewątpliwie istnieje związek przyczynowy pomiędzy takim oszukańczym zachowaniem oskarżonego a podjęciem przez bank decyzji o przyznaniu kredytu.

Wiedząc, że dołączone do wniosku A. F. zaświadczenie o zatrudnieniu i wysokości zarobków są nieprawdziwe, pracownik banku zajmujący się oceną tych dokumentów, wniosku o kredyt by nie zaakceptował.

Nie jest więc konieczne wykazywanie, że oskarżony nie miał zamiaru wywiązać się z umowy kredytowej, lecz wystarczy ustalenie, że bank nie zawarłby takiej umowy, gdyby wiedział o okolicznościach, które były podstawą wprowadzenia go w błąd. Tymczasem posłużenie się fałszywym dokumentem miało wpływ na dokonanie rozporządzenia mieniem przez bank.

Uznanie rozporządzenia mieniem za niekorzystne możliwe jest nawet w sytuacji, gdy świadczenie wzajemne zostało w całości zaspokojone przez sprawcę (zob. wyrok SN z dnia 6 maja 2010 r. II KK 256/09). Poza tym zwrot pieniędzy przez oskarżonego A. F. miał miejsce już po dokonaniu przypisanego mu czynu. Czasem popełnienia czynu zabronionego jest bowiem czas, w którym sprawca działał, a nie czas, w którym skutek przestępny nastąpił (art. 6 § 1 k.k.). In concreto, jak wyżej wskazano, niekorzystne rozporządzenie mieniem nastąpiło z chwilą postawienia środków do dyspozycji oskarżonego. Ich późniejsze wykorzystanie jest zatem korzystaniem z owoców przestępstwa.

Wskazać należy, iż wskazane przez Sąd Rejonowy argumenty w postaci istnienia u zaciągającego kredyt zamiaru regulowania rat, ani też spłata całego zadłużenia, jakkolwiek w znaczącej ich części obracają się w sferze prawdziwych ustaleń faktycznych, nie stanowią same w sobie przesłanek ekskulpacyjnych a przez to nie mogą spowodować uwolnienia A. F. od odpowiedzialności karnej za występki z art. 286 § 1 kk.

Mając na uwadze powyższe elementy charakteryzujące działanie oskarżonego nie ma wątpliwości, że właściwą dla materialno-karnej oceny zachowania oskarżonego A. F. jest kwalifikacja z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 297 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, stąd też zmiana zaskarżonego wyroku poprzez przyjęcie również, że podstawę prawną skazania oskarżonego stanowią przepisy art. 286 §1 kk w zw. z art. 297 §1 kk w zw. z art. 11 §2 kk, a podstawę prawną wymiaru kary stanowi obok art. 286 §1 kk przepis art. 11 § 3 kk.

Odnosząc się do zarzutów postawionych przez obrońcę należy stwierdzić, że Sąd I instancji przeprowadził wszystkie niezbędne dowody i poddał je prawidłowej ocenie – zgodnej z dyrektywą zawartą w art. 7 kpk. Skutkiem powyższego było przeprowadzenie właściwego wnioskowania, którego wynik doprowadził do wydania wyroku skazującego.

W szczególności Sąd Rejonowy poddał wnikliwej analizie dowody z dokumentów dołączonych do akt, trafnie wnioskując, iż są one wiarygodne i w konsekwencji słusznie odmawiając wiary sprzecznym z nimi wyjaśnieniom oskarżonego.

W tym stanie rzeczy należało uznać, że zarzuty podniesione w środku zaskarżenia – nie poparte konkretną argumentacją – mają charakter polemiczny w stosunku do uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia i tym samym nie zasługują na uwzględnienie. Dlatego też zarzuty przedstawione w apelacji należało uznać za chybione, zaś apelację za oczywiście bezzasadną.

Reasumując powyższy wywód - wyrok należało zmienić w zaskarżonej przez prokuratora części, a wobec braku uchybień podlegających uwzględnieniu z urzędu, w pozostałej części utrzymać w mocy.

Sąd Odwoławczy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. E. L. kwotę 516, 60 złotych, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej w postępowaniu odwoławczym z urzędu oskarżonemu A. F., o czym orzeczono na podstawie § 4 ust. 1 i 3 w zw. z § 17 ust. 2 pkt 4 cyt. Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2016 r. poz. 1714).

Na mocy art. 624 § 1 kpk. w zw. z art. 634 kpk Sąd Odwoławczy zwolnił oskarżonego z obowiązku uiszczenia kosztów sądowych w postępowaniu odwoławczym, zaś wydatkami postępowania odwoławczego obciążył Skarb Państwa.

Dorota Dobrzańska Magdalena Kurczewska- Śmiech Elżbieta Wierzchowska